

HOMILIA MISSA PER LA PAU
Catedral de Menorca, 31 de desembre de 2020

Introducció

Abans d'acomiar l'any civil, que ja s'acaba, els cristians de Menorca ens unim per pregar per la pau. Ho feim en l'octava de Nadal, quan la litúrgia celebra a Santa Maria com la Mare de Déu. Reconeixem des de la fe que l'Infant nascut de les seves entranyes és obra de l'Esperit Sant i que, per això, la seva mare Maria és la mare del Fill de Déu i Senyor nostre. Els profetes van anunciar que el Messies seria "*príncep de la pau*" i que la seva arribada portaria al món una època d'alegria i benestar. A Maria, la mare del Messies, la invocam perquè infongui en nosaltres l'esperança que la pau és possible, que junts podem avançar cap a horitzons de pau, fraternitat i amor.

Una cultura de la cura

El missatge que el Papa ens ha dirigit en aquesta Jornada subratlla que un camí privilegiat per assolir la pau és fomentar una cultura de la cura, en la qual ens preocupem els uns dels altres. En les primeres pàgines del Gènesi llegim com Déu va encomanar a l'ésser humà precisament l'encàrrec de cuidar. La missió de l'home és cuidar i conrear la terra i, al mateix temps, tenir cura i custodiar el germà. Tenir cura és la vocació original del ésser humà respecte del món i dels altres.

1.- Si volem la pau, es precis, en primer lloc, que ens cuidem els uns als altres. Això exigeix deixar de banda la cultura de la indiferència, que ens envolta, la temptació fàcil de desentendre'ns del germà. Som guardians dels nostres germans i hem de respectar i fer respectar la seva dignitat immensa i inviolable. És un tema en què ha insistit el Papa Francesc en la seva recent Encíclica "*Fratelli tutti*", on subratlla que la dignitat és intrínseca a la persona, és a dir, que "*no es fonamenta en les circumstàncies sinó en el valor del seu ésser*" (n. 107). No hi ha persones amb menys dignitat que altres. Idèntica dignitat té el poderós i l'immigrant, la dona o el malalt terminal. Tots ells mereixen la nostra atenció.

Però, de manera particular, hem de tenir cura dels més pobres i vulnerables, dels malalts i marginats. En els últims dies hem vist amb dolor com el parlament espanyol aprovava una llei que prefereix acabar amb la vida abans que cuidar-la, que descarta la vida dels més febles i autoritza a matar. Com diu el Papa a "*Fratelli tutti*", en el fons s'ha deixat de considerar a les persones "*com un valor primari que hem de respectar i emparar, especialment si són pobres o discapacitades, si encara no són útils -com els no nascuts-, o si "ja no serveixen" -com la gent gran ""*" (n. 18).

Nosaltres hem descobert en tot això una crida renovada a ser Església samaritana, que està atenta a les necessitats dels germans, una Església que es compadeix del qui

pateix i que promou i inventa maneres de posar-se al seu servei. Som responsables de la cura dels més petits i vulnerables. Davant d'una cultura del descart hem de promoure una cultura de la cura.

2.- Aquesta actitud de cura val també per a les relacions entre un país i un altre. Els països més rics també s'han de fer càrrec dels més pobres. Les nacions no es poden tancar en si mateixes. A "*Fratelli tutti*" es denuncien amb força els nacionalismes tancats, és a dir, aquells grups o països que s'aferren a una identitat que els separa de la resta (cf. n. 102). Ho ha tornat a fer el papa en el Missatge *Urbi et orbi* d'aquest Nadal: "*no podem deixar que els nacionalismes tancats ens impedeixin viure com la verdadera família humana que som*". El món globalitzat en què vivim ens fa cada vegada més conscients que depenem els uns dels altres. "*Avui cap Estat nacional aïllat està en condicions d'assegurar el bé comú de la seva pròpia població*" (n. 153). La pandèmia del covid-19 ens ha fet advertir també que depenem els uns dels altres i que només ens podem salvar junts.

Enfront de la tendència al individualisme que condueix a tancar-se en si mateix, hem de promoure un Estat solidari amb els altres estats, perquè cada nació és responsable també del desenvolupament dels altres. Les nacions més pobres no poden ser considerades un "*llast*" per als països o regions que volen prosperar (cf. n. 125).

Els cristians hem de rebutjar tota tendència al tancament i propiciar un estat obert i solidari, que no dilapida els recursos comprant armes, sinó promovent un desenvolupament humà integral, lluitant contra la pobresa i garantint les necessitats sanitàries de tota la població. En aquest context se situa la proposta del Papa de constituir un Fons Mundial per lluitar contra la fam i promoure el desenvolupament dels països més pobres.

3.- En tercer lloc, hem de tenir cura de la terra, perquè Déu ha posat tota la creació a les mans de l'home amb l'encàrrec que la cuidi. La terra és la nostra casa comuna que hem de cuidar entre tots. Fa cinc anys, en l'Encíclica *Laudato Si'*, el Papa Francesc plantejava en tota la seva cruesa la greu crisi ecològica que vivim, advertint que l'ús irresponsable dels béns naturals està provocant un dany irreparable al nostre planeta. No podem assistir passivament a la seva degradació, a l'augment de la contaminació, l'acumulació de residus no biodegradables, l'escalfament del sistema climàtic, l'escassetat d'aigua potable, la depredació dels recursos naturals i el creixement desmesurat i desordenat de les grans ciutats. Fer front a aquesta crisi exigirà, sens dubte, transformacions profundes en la manera de situar-nos davant del món i decisions fermes que afecten l'estil de vida actual, que és insostenible.

Ara bé, la cura del planeta ha d'anar unida a l'atenció i cura dels més pobres. "*Un veritable plantejament ecològic es converteix sempre en un plantejament social, que ha d'integrar la justícia en les discussions sobre l'ambient, per escoltar tant el clam de la*

terra com el clam dels pobres" (LS 49). La preocupació per l'ambient ha d'estar unida a l'amor a tots els éssers humans i a un compromís ferm davant els problemes socials.

Conclusió

Som éssers destinats a tenir cura els uns dels altres, que ens realitzam com a persones quan ens feim càrrec dels altres i quan custodiam els béns que Déu ha creat. Com va subratllar el Concili, *"l'home no pot trobar la seva pròpia plenitud si no és en el lliurament sincer de si mateix als altres"* (GS 24). En el seu missatge, el Papa ens convida a comprometre'ns a eradicar la cultura de la indiferència, el descart i la confrontació i donar pas a una cultura de la cura, que obrirà camí a la pau.

En aquest dia miram de manera particular a Maria, que no només va ser la que va donar a llum a Jesús, sinó també la que el va educar i el va cuidar. Ella és la *"cuidadora de Déu"*. Que ella ens ensenyi a cuidar als nostres germans, promovent i respectant la seva dignitat inviolable. Ella és també la Mare de l'Església. Des del cel, segueix cuidant els seus fills. Que no ens falti mai el seu afecte i la seva tendresa i especialment durant aquest any que està a punt de començar.

HOMILÍA MISA POR LA PAZ

Catedral de Menorca, 31 de diciembre de 2020

Introducción

Antes de despedir el año civil, que ya termina, los cristianos de Menorca nos unimos para orar por la paz. Lo hacemos en la octava de Navidad, cuando la liturgia celebra a Santa María como la madre de Dios. Reconocemos desde la fe que el niño nacido de sus entrañas es obra del Espíritu Santo y que, por ello, su madre María es la madre del Hijo de Dios y Señor nuestro. Los profetas anunciaron que el Mesías sería “príncipe de la paz” y que su llegada traería al mundo una época de alegría y bienestar. A María, la madre del Mesías, invocamos para que aliente en nosotros la esperanza de que la paz es posible, de que juntos podemos avanzar hacia horizontes de paz, fraternidad y amor.

Una cultura del cuidado

El mensaje que el Papa nos ha dirigido en esta Jornada subraya que un camino privilegiado para alcanzar la paz es fomentar una cultura del cuidado, en la que nos preocupemos unos de otros. En las primeras páginas del Génesis leemos cómo Dios encomendó al ser humano precisamente la tarea de cuidar. La misión del hombre es cuidar y cultivar la tierra y, al mismo tiempo, cuidar y custodiar al hermano. Cuidar es la vocación original del ser humano respecto del mundo y de los demás.

1.- Si queremos la paz, será necesario, en primer lugar, que nos cuidemos unos a otros. Esto exige dejar de lado la cultura de la indiferencia, que nos envuelve, la tentación fácil de desentendernos del hermano. Somos guardianes de nuestros hermanos y hemos de respetar y hacer respetar su dignidad inmensa e inviolable. Es un tema en el que ha insistido el Papa Francisco en su reciente Encíclica “Fratelli tutti”, donde subraya que la dignidad es intrínseca a la persona, es decir, que “no se fundamenta en las circunstancias sino en el valor de su ser” (n. 107). No hay personas con menos dignidad que otras. Idéntica dignidad tiene el poderoso y el inmigrante, la mujer o el enfermo terminal. Todos ellos merecen nuestro cuidado.

Pero, de modo particular, debemos cuidar de los más pobres y vulnerables, de los enfermos y marginados. En los últimos días hemos visto con dolor cómo el parlamento español aprobaba una ley que prefiere acabar con la vida antes que cuidarla, que descarta la vida de los más débiles y autoriza a matar. Como dice el Papa en “Fratelli tutti”, en el fondo se ha dejado de considerar a las personas “como un valor primario que hay que respetar y amparar, especialmente si son pobres o discapacitadas, si “todavía no son útiles” —como los no nacidos—, o si “ya no sirven” —como los ancianos”” (n. 18).

Nosotros descubrimos en todo ello una llamada renovada a ser Iglesia samaritana, que está atenta a las necesidades de los hermanos, una Iglesia que se compadece del que sufre y que promueve e inventa maneras ponerse a su servicio. Somos responsables del cuidado de los más pequeños y vulnerables. Frente a una cultura del descarte hemos de promover una cultura del cuidado.

2.- Esta actitud de cuidado vale también para las relaciones entre un país y otro. Los países más ricos también deben hacerse cargo de los más pobres. Las naciones no se pueden cerrar en sí mismas. En “Fratelli tutti” se denuncian con fuerza los nacionalismos cerrados, es decir, aquellos grupos o países que se aferran a una identidad que les separa del resto (cf. n. 102). Lo ha vuelto a hacer el papa en el Mensaje Urbi et orbi para la Navidad: “no podemos dejar que los nacionalismos cerrados nos impidan vivir como la verdadera familia humana que somos”. El mundo globalizado en que vivimos nos hace cada vez más conscientes de que dependemos unos de otros. “Hoy ningún Estado nacional aislado está en condiciones de asegurar el bien común de su propia población” (n. 153). La pandemia del covid-19 nos ha hecho advertir también que dependemos unos de otros y que sólo nos podemos salvar juntos.

Frente a la tendencia al individualista que lleva a cerrarse en sí mismo, debemos promover un Estado solidario con los demás estados, porque cada nación es responsable también del desarrollo de los demás. Las naciones más pobres no pueden ser consideradas un “lastre” para los países o regiones que quieren prosperar (cf. n. 125).

Los cristianos hemos de rechazar toda tendencia a la cerrazón y propiciar un estado abierto y solidario, que no dilapida sus recursos comprando armas, sino promoviendo un desarrollo humano integral, luchando contra la pobreza y garantizando las necesidades sanitarias de toda la población. En este contexto se sitúa la propuesta del Papa de constituir un Fondo Mundial para luchar contra el hambre y promover el desarrollo de los países más pobres.

3.- En tercer lugar, hemos de cuidar la tierra, porque Dios ha puesto toda la creación en las manos del hombre con el encargo de que la cuide. La tierra es nuestra casa común que debemos cuidar entre todos. Hace cinco años, en la Encíclica Laudato Si’, el Papa Francisco planteaba en toda su crudeza la grave crisis ecológica que vivimos, advirtiendo que el uso irresponsable de los bienes naturales está provocando un daño irreparable a nuestro planeta. No podemos asistir pasivamente a su degradación, al aumento de la contaminación, el incremento de residuos no biodegradables, el calentamiento del sistema climático, la escasez de agua potable, la depredación de los recursos naturales y el crecimiento desmedido y desordenado de las grandes ciudades. Hacer frente a esta crisis exigirá, sin duda, transformaciones profundas en la manera

de situarnos ante el mundo y decisiones firmes que afectan al estilo de vida actual, que resulta insostenible.

Ahora bien, el cuidado del planeta debe ir unido a la atención y cuidado de los más pobres. “Un verdadero planteo ecológico se convierte siempre en un planteo social, que debe integrar la justicia en las discusiones sobre el ambiente, para escuchar tanto el clamor de la tierra como el clamor de los pobres” (LS 49). La preocupación por el ambiente tiene que estar unida al amor a todos los seres humanos y a un compromiso firme ante los problemas sociales.

Conclusión

Somos seres destinados a cuidar, que nos realizamos como personas cuando nos hacemos cargo de los demás y cuando custodiamos los bienes que Dios ha creado. Como subrayó el Concilio, “el hombre no puede encontrar su propia plenitud si no es en la entrega sincera de sí mismo a los demás” (GS 24). En su mensaje, el Papa nos invita a comprometernos a erradicar la cultura de la indiferencia, el descarte y la confrontación y dar paso a una cultura de cuidado, que abrirá camino a la paz.

En este día miramos de modo particular a María, que no sólo fue la que dio a luz a Jesús, sino también la que le educó y le cuidó. Ella es la “cuidadora de Dios”. Que ella nos enseñe a cuidar a nuestros hermanos, promoviendo y respetando su dignidad inviolable. Ella es también la madre de la Iglesia. Desde el cielo, sigue cuidando a sus hijos. Que no nos falte nunca su cariño y su ternura y especialmente durante este año que está a punto de comenzar.